

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

УДК 336.143

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/32.25>**Кіналь Н.М.**

аспірантка

*Державна установа «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього Національної академії наук України»*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8184-8043>

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ, ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Мистецька освіта – основа формування культурних цінностей та розвитку особистості, яка визначає важливі якості людини, що сприяють її розвитку та реалізації у світі, тому для ефективного розвитку мистецької освіти потрібне належне фінансове забезпечення. У проведеному дослідженні порівняно фінансове забезпечення національного закладу мистецької освіти та бюджетні асигнування національних театрів. Зокрема, порівняно заробітну плату професора національного закладу мистецької освіти із заробітною платою актора вищої категорії, що дало змогу зробити висновок про потребу збільшення на законодавчому рівні оплати праці педагогам, з метою залучення висококваліфікованих спеціалістів. Відтак, зроблено висновок про удосконалення нормативно-правової бази та доцільність збільшення бюджетного фінансування мистецьких навчальних закладів, що сприятиме професійній підготовці чи перепідготовці кадрів у сфері культури та належного забезпечення мистецьких навчальних закладів відповідною технічною базою.

Ключові слова: культурні цінності; бюджетна програма; фінансові механізми; висококваліфіковані педагоги; штат; державна підтримка.

Постановка проблеми. Культура формує цінності, відносини та поведінку суспільства, що сприяє економічному розвитку держави.

Формування культурних цінностей, які спрямовані на розвиток особистості повинна забезпечити належна спеціалізована освіта, метою якої є виховання і навчання, спрямоване на розвиток знань для вдосконалення творчої діяльності у сфері культури та мистецтв.

Спеціалізованою освітою, яка визначає важелі якості людини, допомагає розвитку людини, її реалізації та формує високоморальну творчу особистість є мистецька освіта [1].

Водночас, в умовах сьогодення є вагомим питання покращення якості мистецької освіти, функціонування якої потребує залучення висококваліфікованих педагогів та розвитку сучасних технологій, що в свою чергу залежить від отриманих фінансових ресурсів. Тому, в даному дослідженні проведено аналіз фінансового забезпечення закладів мистецької освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій літературі можна знайти багато досліджень сфери культури, зокрема, світові тенденції культурного розвитку досліджували С. Давимук та Л. Федулова [2] У працях О. Безгіна та О. Успенської привернуто увагу до організації підготовки кадрів для сфери культури [3], Т. Настич визначено, напрями покращення фінансового забезпечення культурно-мистецьких закладів [4]. Питання фінансування освіти закордоном досліджували такі вчені, як А. Адамський, Т. Боголіб, А. Віфлеємський, та інші [5-7].

Водночас, фінансове забезпечення мистецьких закладів освіти в Україні, які зобов'язані готувати висококваліфіковані кадри в сфері культури досліджено недостатньо.

Мета статті. Дослідити фінансове забезпечення закладів вищої мистецької освіти та пошук нових фінансових механізмів для забезпечення механізму формування культурних цінностей.

Методи дослідження. У дослідженні були використані наступні методи: порівняльний метод – для дослідження фінансування національних закладів мистецької освіти та національних театрів; абстрактно-логічний метод для узагальнення та формування висновків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Законом України «Про освіту» визначено, що мистецька освіта – це спеціалізований вид освіти, який має особливі умови реалізації, встановлює пов'язаність між собою її ланок, взаємозалежність рівнів і наступність її здобуття в процесі підготовки професійних митців [1].

Крім того, у Законі вказано, що мистецька освіта передбачає здобуття спеціальних здібностей, естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій у процесі активної мистецької діяльності, набуття особою комплексу професійних, у тому числі виконавських, компетентностей та спрямована на професійну художньо-творчу самореалізацію особистості і отримання кваліфікацій у різних видах мистецтва [1].

Законом «Про освіту», передбачено, що мистецька освіта включає [1]:

початкову мистецьку освіту, яка здобувається в поєднанні обраного виду мистецтва з базовою середньою освітою і є активним учасником розвитку сфери культури [8];

профільну мистецьку освіту, яка здобувається на основі початкової мистецької освіти, одночасно, з повною загальною середньою освітою та орієнтована на продовження навчання на наступному рівні мистецької освіти;

фахову передвищу мистецьку освіту, що здобувається на основі початкової мистецької та базової середньої освіти з одночасним здобуттям повної загальної середньої освіти або на основі повної загальної середньої освіти та полягає в набутті здобувачем освіти професійних компетентностей за певною мистецькою спеціальністю;

вищу мистецьку освіту, що здобувається на основі профільної або фахової передвищої мистецької освіти та повної загальної середньої освіти і полягає в набутті здобувачем вищої освіти компетентностей відповідного ступеня вищої освіти (молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, доктора філософії/доктора мистецтва та доктора наук) за певною мистецькою спеціальністю.

Для підготовки фахівців сфери культури в Україні існує мережа навчальних закладів – академії, університети, консерваторії, інститути, коледжі, технікуми, училища, спеціалізовані мистецькі школи, гімназії, ліцеї, школи естетичного виховання дітей (музичні, художні, хореографічні, хорові), інститути та факультети підвищення кваліфікації та інші [9].

Слід зазначити, що в умовах сьогодення є вагомим питання покращення якості мистецької освіти, функціонування якої потребує висококваліфікованих педагогів з метою виховання високкваліфікований штат у сфері культури.

В даному контексті зазначимо, для того, щоб висококваліфіковані спеціалісти змогли працювати в мистецьких закладах потрібно на законодавчому рівні збільшити оплату праці педагогам, оскільки, між заробітною платою актора театру та педагогом акторської майстерності існує велика розбіжність.

Для підтвердження вищесказаного, порівняємо заробітну плату професора національної музичної академії та артиста оркестру вищої категорії національного театру.

З даних вищенаведеної таблиці можна побачити, що посадовий оклад артиста оркестру вищої категорії становить 35354,0 грн, а посадовий оклад професора складає 11689,41 гривень.

Враховуючи, максимальну надбавку в розмірі 30 відсотків за вислугу років та звання народного

в розмірі 40 відсотків до посадового окладу, можна побачити, що місячна заробітна плата професора національної музичної академії буде складати 19871,99, а місячна заробітна плата артиста оркестру вищої категорії 60101,8 гривень.

Варто звернути увагу, що місячна заробітна плата артиста вищої категорії втричі більша за заробітну плату професора.

Проте, щоб стати професійним фахівцем потрібне якісне навчання, яке зможуть надати висококваліфіковані спеціалісти.

Відтак, для залучення в навчальний процес професійних педагогів потрібно збільшити заробітну плату педагогічному персоналу, що буде сприяти якісному навчання висококваліфікованих спеціалістів, які будуть сприяти розвитку сфери культури на міжнародному рівні.

В даному контексті зазначимо, що навчальні заклади – це бюджетні установи, а театри – це державні підприємства, які створені для задоволення суспільних потреб шляхом здійснення господарської діяльності [12].

Однак, порівнюючи бюджетні запити на 2024 рік ми бачимо, що для утримання театрів заплановано більше державної підтримки, ніж асигнувань для функціонування мистецьких закладів освіти.

З наведеної таблиці видно, що для функціонування 14 закладів вищої освіти з державного бюджету заплановано на 2024 рік асигнувати 1123549,2 тис. грн, а для 8 театрів – 1317530,8 тис. гривень.

Водночас, для забезпечення діяльності 14 закладів вищої мистецької освіти затверджено штат в кількості 4749 штатних одиниць (339,21 в середньому на заклад), а для забезпечення діяльності 8 театрів затверджено штат в кількості 4686 штатні одиниці (585,75 на підприємство) [13; 14].

Зазначимо, що крім низької заробітної плати педагогів, мистецькі навчальні заклади недостатньо забезпечені сучасними навчальними засобами та сучасними технологіями, що також негативно впливає на якість наданих педагогічних послуг.

Продовжуючи наше дослідження, можна побачити, що фінансове забезпечення, впродовж 2020-2023 років, національних театрів було набагато краще, ніж мистецьких навчальних закладів.

Зокрема, для функціонування 7 національних театрів з державного бюджету було асигновано у 2020 році – 1276387,1 тис. грн, а у 2021 – 1483839,0 тис. грн, що становить в середньому 197159,007 тис. грн на підприємство. У 2022 році державна підтримка для функціонування 8 національних театрів складала 1464680,4 тис. грн, а у 2023 році – 1307864,5 тис. грн, що

Таблиця 1 – Порівняльна таблиця заробітної плати на 01.01.2023 (грн)

Заклад	посада	Оклад з підвищенням за національний	Доплата за народного	Надбавки за вислугу років (30%)	Місячна заробітна плата
вищої освіти	професор	11689,41	4675,76	3506,82	19871,99
театри	артист оркестру вищої категорії	35354,0	14141,6	10606,2	60101,8

Джерело: [10; 11]

в середньому на організацію становить 173284,06 тис. гривень.

Для функціонування 14 мистецьких навчальних закладів з державного бюджету було надано фінансування у 2020 році – 801102,6 тис. грн, у 2021 році – 1005695,5 тис. грн, що в середньому становить 64528,5 тис. гривень. Аналогічно, на функціонування 14 мистецьких навчальних закладів вищої освіти у 2022 році з державного бюджету профінансовано 997471,7 тис. грн та у 2023 році – 931388,3 тис. грн (в середньому на заклад – 68887,86 тис. грн).

Таким чином, впродовж 2020-2023 рік для функціонування національного театру з державного бюджету асигновано значно більше, ніж на функціонування вищого мистецького навчального закладу.

Не заперечним є той факт, що театральне мистецтво відіграє важливу роль у сфері культури, зокрема, у формуванні світогляду, оскільки, через театральне мистецтво забезпечується популяризація культурних цінностей.

В цьому контексті варто зазначити, що відповідно до ст. 15 Закону України «Про театри і театральну справу» театри мають право здійснювати комерційну та некомерційну господарську діяльність.

Звернемо увагу, що в країнах Європи найпоширенішою формою державної підтримки театрам є гранти.

Так, розмір гранту Королівського театру Великої Британії «Ковент-Гарден» складає більш, як 23 % загальних витрат, а Баварської державної опери до 62,2%.

У Швеції розмір гранту залежить і надається за результатами праці відповідно до норм субсидіювання, пропорційно обсягу товарів і послуг (так званий базисний – формульний грант) [23].

Слід зазначити, що в Україні театри не вживають вичерпних заходів для отримання прибутків від здійснення діяльності, а сума державної підтримки для проведення діяльності становить 80 відсотків.

Так, відповідно до «Звіту про виконання паспорта бюджетної програми на 2023 рік» державна фінансова підтримка національних театрів склала 1 307 864,5 тис. грн, а доходи театрів – 287423,9 тис. гривень [15].

В цьому контексті зазначимо, що вищі навчальні заклади мистецької освіти у 2023 році отримали з державного бюджету 931 388,3 тис. грн фінансування, а кошти спеціального фонду склали – 317 811,2 тис. гривень [14].

Варто також звернути увагу, що відповідно до законодавства України, фінансування мистецької освіти може проводитись з державного та місцевих бюджетів.

Водночас, мистецькі заклади освіти, мають право надавати платні послуги відповідно до Переліку надання платних послуг, які затверджуються постановою Кабінету міністрів та наказом міністерства культури, також, чинним законодавством не заборонено отримувати благодійні внески, добровільні пожертвування, грошові внески, матеріальні цінності, одержані від фізичних і юридичних осіб [24].

Слід зазначити, що розвиток мистецької освіти залежить не лише від збільшення обсягу бюджетного фінансування, а й від створення нових фінансових механізмів, зокрема, вдосконаленням законодавчої бази та залучення інших коштів для розвитку.

В цьому контексті, розглянемо такі навчальні заклади мистецької освіти, як коледжі.

Коледжі забезпечують навчання, виховання та професійну підготовку осіб у межах стандартів фахової мистецької освіти. Навчання в коледжах проводяться згідно з державним замовленням та на договірних зобов'язаннях.

Однак, законодавча база потребує нормативного врегулювання навчання студентів за державним замовленням, оскільки студенти фахових коледжів, які здобувають освіту на базі 9 класів з терміном навчання 4 роки, після завершення другого року навчання поступають на навчання у вищі навчальні заклади, у зв'язку з чим переривають навчання у фахових коледжах. Таким чином, на два роки навчання студентів коледжів затрачаються бюджетні кошти, а підготовка висококваліфікованого спеціаліста не відбувається.

Відтак, законодавчо не врегулювання видача студентам коледжу атестатів про середню освіту до завершення навчання в коледжі, призводить до неефективного використання бюджетних коштів.

Таблиця 2 – Бюджетні запити на 2024 рік (тис. грн)

	Кількість закладів	фінансування тис. грн.	Середньорічне число штатних одиниць адмінперсоналу	Середньорічне число штатних одиниць Робітників, спеціалістів	Середньорічне число штатних одиниць науково-педагогічного персоналу	Середньорічне число штатних одиниць художнього, артистичного персоналу
вищої освіти	14	1123549,2	605,6	2281,0	1862,4	
театри	8	1317530,8	399,5	2051		2235,5

Таблиця 3 – Фінансове забезпечення (тис. грн)

	2020 (кількість закладів)	2021 (кількість закладів)	2022 (кількість закладів)	2023 (кількість закладів)
вищої освіти	801 102,6 (14)	1005695,5 (14)	997 471,7 (14)	931 388,3 (14)
театри	1276387,1 (7)	1483839,0 (7)	1 464 680,4 (8)	1 307 864,5 (8)

Джерело: [15-22]

Так, за період 2020-2023 роки, лише, в Львівському фаховому коледжі культури і мистецтв після другого року навчання відраховано з числа студентів 25 осіб, які відмовились від навчання у зв'язку із поступленням до вищих навчальних закладів. Впродовж двох років, на навчання цих студентів з бюджету асигновано 2283719,94 гривень.

Враховуючи, що в Україні приблизно 30 мистецьких коледжів, то ефективність використання бюджетних коштів могла б бути значною [25].

Висновки. Отже, фінансово-економічна діяльність закладів сфери культури є специфічною, але щоб ство-

рити сучасну модель сфери культури, необхідна система культурного і мистецького навчання зі створення висококваліфікованого спеціаліста.

Як бачимо, бюджетне фінансування мистецьких закладів освіти є недостатнім, та зважаючи на проведене дослідження можна зробити висновок, що розвиток сфери культури залежить від створення нових фінансових механізмів у сфері культури, вдосконалення нормативно-правової бази та збільшення бюджетного фінансування мистецьких закладів освіти, що буде сприяти професійній підготовці чи перепідготовці кадрів сфери культури та забезпеченням технічною базою.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Законодавство України: сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 12.05.2024).
2. Давимука С.А., Федулова Л.І. Культурний імператив соціально-економічного розвитку: цивілізаційний аспект: монографія. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2019.
3. Безгін О., Успенська О. Мистецька освіта в сучасному соціокультурному просторі: тенденції розвитку. *Культурологічна думка*. 2015. № 8. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD8_Bezhin_Uspenska.pdf (дата звернення: 15.05.2024).
4. Настич Т. Державне регулювання фінансової діяльності закладів культури та мистецтва в Україні. *Вісник КНУТД*. 2014. № 1 URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/991/1/V75_P199-206.pdf (дата звернення: 10.06.2024).
5. Адамський А. І. Становлення освітньої діяльності. Доповідь на VIII Всеукраїнській конференції «Педагогіка розвитку». 2002. № 6. С. 32–33.
6. Боголіб Т.М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в трансформаційний період: Монографія: – К.: 2006 – 508 с.
7. Віфлємський А.Б. Економіка освіти: Навчальний посібник у 2 кн. Книга 1. 2003. 368 с.
8. Колос Т.М. Початкова мистецька освіта як складова сучасного культурного простору України. *Вісн. Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2013. № 1. С. 127–131. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD6_Kolos.pdf (дата звернення: 10.04.2024).
9. Про культуру: Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 16.04.2024).
10. Штатний розпис НОУ ім. Т. Шевченка. ПСП НОУ "ВІЛЬНА ОПЕРА" URL: <http://frecoopera.coop-ua.org/shtatnij-rospis-pou-im-t-shevchenka-z-01yu01-2023/> (дата звернення: 10.06.2024).
11. Штатний-розпис-2023.pdf. URL: <https://lnma.edu.ua/> (дата звернення: 10.06.2024).
12. Про театри і театральну справу: Закон України від 31.05.2005 р. № 92605-IV. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2605-15#Text> (дата звернення: 17.06.2024).
13. Паспорт бюджетної програми на 2024 рік 3801110 “Фінансова підтримка національних театрів”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
14. Паспорт бюджетної програми на 2024 рік 3801160 “Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва закладами фахової передвищої та вищої освіти”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
15. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2023 рік 3801160 “Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва закладами фахової передвищої та вищої освіти”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
16. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2023 рік 3801110 “Фінансова підтримка національних театрів”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
17. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2022 рік 3801160 “Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва закладами фахової передвищої та вищої освіти”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
18. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2022 рік 3801110 “Фінансова підтримка національних театрів”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
19. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2021 рік 3801110 “Фінансова підтримка національних театрів”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
20. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2021 рік 3801160 “Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва закладами фахової передвищої та вищої освіти”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
21. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2020 рік 3801110 “Фінансова підтримка національних театрів”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
22. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2020 рік 3801160 “Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва закладами фахової передвищої та вищої освіти”. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcp.gov.ua/> (дата звернення: 18.06.2024).
23. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, передбачених у державному бюджеті на фінансову підтримку національних театрів, та використання і розпорядження об'єктами державної власності, належними державі матеріальними та іншими активами, що мають фінансові наслідки для державного бюджету. Київ, 2018. 62 с. URL: https://tr.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2018/31-1_2018/Zvit_31-1_2018.pdf (дата звернення: 20.05.2024).

24. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.06.2024).
25. Коледжі України. Довідник. Освіта.UA. URL: <https://osvita.ua/vnz/college/search-41-0-0-0-725.html> (дата звернення: 10.03.2024).
26. Каленюк І.С. Освіта в економічному вимірі: потенціал та механізм розвитку: монографія. Київ : ТОВ «Кадри», 2001. 326 с.

References:

1. On education: Law of Ukraine dated September 5, 2017 No. 2145-VIII. Legislation of Ukraine: website. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (accessed May 12, 2024).
2. Davymuka S. A., Fedulova L. I. (2019) Cultural imperative of socio-economic development: civilizational aspect: monograph. State University "Institute of Regional Research named after M. I. Dolishny National Academy of Sciences of Ukraine". Lviv.
3. Bezhin O., Uspenska O. (2015) Art education in the modern socio-cultural space: development trends. *Culturological opinion*, no. 8. Available at: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD8_Bezhin_Uspenska.pdf (accessed May 15, 2024).
4. Nastych T. (2014) State regulation of financial activities of cultural and art institutions in Ukraine. *Bulletin of KNUVD*, no. 1. Available at: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/991/1/V75_P199-206.pdf (accessed June 10, 2024).
5. Adamskyi A. I. (2002) The formation of educational activity. Presentation at the VIII All-Ukrainian Conference 'Pedagogy of Development'. No. 6, pp. 32–33
6. Bogolib T. M. (2006) Financial support for the development of higher education and science in the transformation period: Monograph. Kyiv. 508 p.
7. Vyfleemsky A. B. (2003) Economics of education: textbook in 2 books. Book 1. 368 p.
8. Kolos T. M. (2013) Primary art education as a component of the modern cultural space of Ukraine. *Visn. Govt. Acad. management personnel of culture and arts*, no. 1, pp. 127–131. Available at: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD6_Kolos.pdf (accessed April 10, 2024).
9. Law of Ukraine "On Culture" dated December 14, 2010 No. 2778-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (accessed April 16, 2024).
10. About theaters and theater business: Law of Ukraine dated 05/31/2005 No. 92605-IV. Legislation of Ukraine: website. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2605-15#Text> (accessed June 10, 2024).
11. Passport of the budget program for 2024 3801110 "Financial support of national theaters". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2024/02/107_nakaz.pdf (accessed June 10, 2024).
12. Passport of the budget program for 2024 3801160 "Training of personnel for the field of culture and art by institutions of professional pre-higher and higher education". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2024/02/107_nakaz.pdf (accessed June 17, 2024).
13. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2023 3801160 "Training of personnel in the field of culture and art by institutions of vocational pre-university and higher education". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2024/02/zvit_po_pasportu_3801160_za_2023_rik.pdf (accessed June 18, 2024).
14. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2023 3801110 "Financial support of national theaters". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2024/02/zvit_pasport_3801110-2023rtf.pdf (accessed June 18, 2024).
15. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2023 3801160 "Training of personnel for the sphere of culture and art by institutions of professional pre-university and higher education". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/zvit_po_pasportu_3801160k.pdf (accessed June 18, 2024).
16. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2023 3801110 "Financial support of national theaters". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: <https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2024/02/ZVIT-passport-3801110-2023.utochnenny-rtf.pdf> (accessed June 18, 2024).
17. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2022 3801110 "Financial support of national theaters". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: <https://mcip.gov.ua> (accessed June 18, 2024).
18. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2022 3801110 "Financial support of national theaters". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: <https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/ZVIT-passport-3801110-2022.utochnenny-rtf.pdf> (accessed June 18, 2024).
19. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2021 3801110 "Financial support of national theaters". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: <https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/ZVIT-passport-3801110-2021.utochnenny-rtf.pdf> (accessed June 18, 2024).
20. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2021 3801160 "Training of personnel for the sphere of culture and art by institutions of professional advanced and higher education". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: <https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/ZVIT-passport-3801110-2022.utochnenny-rtf.pdf> (accessed June 18, 2024).
21. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2020 3801110 "Financial support of national theaters". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: <https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/ZVIT-passport-3801110-2022.utochnenny-rtf.pdf> (accessed June 18, 2024).
22. Report on the implementation of the passport of the budget program for 2020 3801160 "Training of personnel for the field of culture and art by institutions of professional pre-higher and higher education". Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Available at: <https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/ZVIT-passport-3801110-2022.utochnenny-rtf.pdf> (accessed June 18, 2024).
23. Report on the results of the audit of the effectiveness of the use of funds provided in the state budget for the financial support of national theaters, and the use and disposal of state-owned objects, material and other assets belonging to the state, which have financial

consequences for the state budget. Kyiv. (2018) 62 p. Available at: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2018/31-1_2018/Zvit_31-1_2018.pdf (accessed June 18, 2024).

24. On approval of the list of paid services that can be provided by educational institutions, other institutions and institutions of the education system belonging to the state and communal form of ownership. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 27, 2010 No. 796 Legislation of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF#Text> (accessed June 18, 2024).

25. Information of the Lviv Vocational College of Culture and Arts26. Colleges of Ukraine. Directory. Osvita.UA. Available at: <https://osvita.ua/vnz/college/search-41-0-0-0-725.html> (accessed June 18, 2024).

10. Kalenyuk I. S. (2001) Education in the economic dimension: potential and mechanism of development: monograph. Kyiv: "Kadry" LLC, 326 p.

Kinal Nadiya

*State Institution "Institute of Regional Studies
named after M.I. Dolishnyi National Academy of Sciences of Ukraine"*

FINANCIAL SECURITY ART EDUCATION AS A MECHANISM OF FORMATION CULTURAL VALUES

In the article, art education is considered as the formation of cultural values and personality development, which determine the importance of a person's quality that contributes to his development and realization in the world, as well as the importance of his effective financial support. The conducted research analyzed the degrees of art education in accordance with the Law "On Higher Education": elementary art education, special art education, pre-higher professional and higher art education. It was noted that in today's conditions, the issue of improving the quality of art education is a significant issue, the functioning of which requires highly qualified teachers with the aim of training a highly qualified staff in the field of culture. When conducting the analysis, the salary of a professor of a national institution of art education was compared with the salary of an actor of the highest category, which made it possible to conclude about the need to increase the salary of teachers at the legislative level, in order to attract highly qualified specialists. At the same time, we saw that the financial support of theaters is much better than that of art educational institutions. It is noted that in European countries, the most common form of state support for theaters is grants, and domestic theaters do not take comprehensive measures to obtain profit from their activities. Educational institutions of art education, such as colleges, which provide education, upbringing and professional training of an individual within the standards of professional art education, are considered. It has been investigated that due to the irregularity of the legislative framework, the issuance of certificates of complete general secondary education to college students after the end of the second year, who enter higher educational institutions and because of this interrupt their studies in vocational colleges, leads to inefficient use of budget funds. A conclusion was drawn on the expediency of creating new financial mechanisms for financing the sphere of culture, improving the regulatory and legal framework and increasing budget funding of art educational institutions, which will contribute to professional training or retraining of personnel in the sphere of culture and provision of a technical base.

Keywords: cultural values; budget program; financial mechanisms; highly qualified teachers; state; state support.

JEL classification: E62, H52, Z10